

**УКРАЇНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ЗАЛІЗНИЧНОГО ТРАНСПОРТУ**

ЕКОНОМІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ

Кафедра фінансів, обліку і аудиту

**МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ ТА ЗАВДАННЯ
до практичних занять і самостійної роботи**

з дисципліни

«ФІНАНСОВИЙ АНАЛІЗ»

Харків – 2024

Методичні вказівки розглянуто і рекомендовано до друку на засіданні кафедри фінансів, обліку і аудиту 25 березня 2024 р., протокол № 7.

Рекомендується для здобувачів вищої освіти спеціальності 071 «Облік і оподаткування» освітньої програми «Облік, аудит та оподаткування» другого (магістерського) рівня усіх форм навчання.

Укладач

проф. О. Г. Кірдіна

Рецензент

проф. І. В. Токмакова

ВСТУП

Розвиток ринкових відносин в Україні підсилив зацікавленість їх учасників у певних знаннях щодо методики та методології аналітичної фінансової роботи. Практика доводить, що якість рішень фінансового характеру, які приймаються стосовно суб'єкта господарювання, залежить від якості їхнього аналітичного обґрунтування. Саме фінансовий аналіз створює міцну основу для раціонального застосування ділової інтуїції та практичного досвіду. Знання основ фінансового аналізу має важливе значення для виваженого вибору ділового партнера, визначення ступеня фінансової стійкості, ділової активності та ефективності діяльності підприємства. Кожне підприємство потребує оцінки свого становища та ефективності діяльності. Однак їх розмаїття обумовлює специфічні умови функціонування, що так само вимагає окремого підходу до аналітичних процедур для кожного з підприємств.

Запропоновані питання та задачі охоплюють матеріали кожної теми і дають змогу перевірити і закріпити рівень отриманих теоретичних знань. Перед розв'язанням задач з кожної теми здобувачі повинні насамперед вивчити Національні Положення (Стандарти) бухгалтерського обліку, які регулюють порядок обліку і відображення у фінансовій звітності активів, зобов'язань, капіталу та інші нормативно-правові, законодавчі та інструктивні матеріали. Крім цього, здобувачі повинні добре знати чинний План рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств та організацій.

Методичні вказівки та завдання підготовлено відповідно до програми курсу «Фінансовий аналіз». Програмою курсу, крім лекцій та практичних занять, передбачено виконання курсової роботи.

Методичні вказівки та завдання сприяють більш міцному засвоєнню здобувачами матеріалу, активізують навчальний процес.

Методичні вказівки та завдання написано на основі освітньо-професійної програми підготовки магістрів спеціальності «Облік і оподаткування».

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН ДИСЦИПЛІНИ «ФІНАНСОВИЙ АНАЛІЗ»

Дисципліна «Фінансовий аналіз», з навчальним планом, входить до блоку нормативних (обов'язкових) дисциплін для спеціальності «Облік і оподаткування». Здобувач повинен набути теоретичних та практичних навичок із фінансового аналізу на базі засвоєних раніше дисциплін на таких курсах, як мікроекономіка, статистика, бухгалтерський облік, фінансовий облік, аудит, економічний аналіз і обліково-аналітичний аналіз господарської діяльності. Тому важливого значення набуває знання здобувачем економічних категорій, понять, методів і моделей, що вивчаються у названих курсах.

Метою вивчення дисципліни «Фінансовий аналіз» є засвоєння теоретичних знань та набуття практичних навичок оцінки чинників зовнішнього середовища, дослідження їхнього можливого впливу на розвиток підприємства, визначення оптимального шляху досягнення цільових орієнтирів з урахуванням необхідності: а) адаптації до зовнішнього середовища; б) впливу на зовнішнє середовище за рахунок внутрішніх сторін підприємства. У процесі вивчення дисципліни у здобувачів формуються такі знання та навички:

Здобувач повинен знати:

- місце та роль фінансового аналізу в системі управління;
- сфери використання фінансового аналізу;
- основні методологічні підходи до фінансового аналізу;

- особливості використання фінансового аналізу на підприємствах різних форм власності;

- практичні результати застосування фінансового аналізу в організаціях України.

Здобувач повинен оволодіти:

- методами фінансового аналізу;
- різними методами та прийомами техніко-економічного обґрунтування;

- навичками побудови цілей, стратегій;

- основами формування планів різного рівня в організаціях;

- навичками побудови ефективно дієвого організаційного, фінансово-економічного, інформаційно-аналітичного забезпечення фінансового аналізу.

Курс складається з аудиторних занять (лекції, практичні роботи) та самостійної роботи здобувача, викладається протягом одного семестру. Передбачено виконання курсової роботи. Підсумковий контроль – іспит.

ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Тематика теоретичної частини з дисципліни «Фінансовий аналіз»

1 Інформаційна база фінансового аналізу і основні напрями її аналітичної обробки.

2 Характеристика бухгалтерської звітності як джерела облікової інформації.

3 Експрес-аналіз фінансового стану: джерела інформації і методика проведення.

4 Аналіз формування і розподілу прибутку підприємства.

- 5 Аналіз рентабельності продукції і чинників, що обумовлюють її.
 - 6 Аналіз ефективності діяльності підприємства.
 - 7 Аналіз довгострокових і короткострокових зобов'язань.
 - 8 Аналіз основних засобів підприємства.
 - 9 Аналіз беззбиткової діяльності підприємства.
 - 10 Аналіз необоротних активів.
 - 11 Аналіз власного капіталу підприємства.
 - 12 Аналіз інвестиційної привабливості підприємства.
 - 13 Аналіз руху грошових коштів підприємства.
 - 14 Аналіз фінансово-економічного потенціалу підприємства.
 - 15 Аналіз джерел формування фінансових ресурсів підприємства.
 - 16 Аналіз обігових коштів підприємства.
 - 17 Аналіз фінансової стійкості та довгострокової платоспроможності підприємства.
 - 18 Аналіз кредитоспроможності підприємства.
 - 19 Аналіз активів, капіталу і зобов'язань підприємства.
 - 20 Аналіз звіту про фінансові результати підприємства.
- Перспективні методи аналізу фінансової звітності фінансово-господарської діяльності підприємства.
- 21 Аналіз операційної діяльності суб'єкта господарювання.
 - 22 Предмет, зміст і метод аналізу фінансової звітності.
- Характеристика основних методів, прийомів і процедур.
- 23 Баланс як основне джерело інформації для фінансового аналізу.
 - 24 Аналіз ефективності управління дебіторською заборгованістю підприємства.
 - 25 Аналіз ринкової активності підприємства.

ПРАКТИЧНА ЧАСТИНА

Практичне заняття 1

АНАЛІЗ МАЙНА ТА КАПІТАЛУ ПІДПРИЄМСТВА

Більшою мірою фінансовий стан підприємства та якість його діяльності залежать від майна, яким підприємство користується у своїй діяльності, від того, у які активи вкладений капітал підприємства, який дохід вони йому приносять. Під активами підприємства розуміють ресурси, які воно контролює в результаті подій, що відбулися, і використання яких (ресурсів), як очікується, призведе до отримання економічних вигод у майбутньому. Для можливості аналізу активів насамперед необхідно вивчити їх склад.

Загальну структуру активів характеризують за допомогою коефіцієнта співвідношення необоротних і оборотних активів (СНОА та ОА), який дорівнює відношенню розміру необоротних активів (НА) до розміру оборотних (ОА): $СНОА_{та}ОА = НА / ОА$.

Коефіцієнт показує, скільки гривень, вкладених у довгострокові активи, припадає на одну гривню, що вкладена в оборотні кошти. Чим вище значення цього показника, тим більш ресурсоемним є підприємство, тим вищий виробничий ризик, оскільки вкладення в довгострокові активи мають окупатися за рахунок майбутніх надходжень.

Практичне завдання 1

Аналіз динаміки і структури активів підприємства

Дано статті активу балансу підприємства (тис. грн).

Актив	Код рядка	На початок року	На кінець року
I Необоротні активи			
Нематеріальні активи	1000		
первісна вартість	1001	5	5
накопичена амортизація	1002	5	5
Незавершені капітальні інвестиції	1005		
Основні засоби:	1010	25934	27230
первісна вартість	1011	47686	50699
знос	1012	21752	23469
Інвестиційна нерухомість	1015		
Довгострокові біологічні активи	1020		
первісна вартість довгострокових біологічних активів	1021		
накопичена амортизація довгострокових біологічних активів	1022		
Довгострокові фінансові інвестиції: які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	1030		
Інші фінансові інвестиції	1035		
Довгострокова дебіторська заборгованість	1040	362	279
Відстрочені податкові активи	1045		
Інші необоротні активи	1090		
Усього за розділом I	1095	26296	27509
II Оборотні активи			
Запаси	1100	355	1105
виробничі запаси	1101	355	1105
незавершене виробництво	1102		
готова продукція	1103	10	14
товари	1104		
Поточні біологічні активи	1110		
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	108	2
Дебіторська заборгованість за розрахунками за виданими авансами	1130	10	4
з бюджетом	1135	77	5
у тому числі з податку на прибуток	1136		
Дебіторська заборгованість за розрахунками із внутрішніх розрахунків	1145		
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	326	408
Поточні фінансові інвестиції	1160		
Гроші та їхні еквіваленти	1165	17	35
готівка	1166		
рахунки в банках	1167		
Витрати майбутніх періодів	1170	3	2
Інші оборотні активи	1190	110	246
Усього за розділом II	1195	1016	1821
III Необоротні активи, утримувані для продажу та групи вибуття	1200	7383	
Баланс	1300	34695	29330

За вищенаведеними даними визначити:

1) зміни майнового стану підприємства. Зробити горизонтальний аналіз статей активу балансу, розрахувати абсолютне та відносне відхилення статей балансу, зробити висновок;

2) розрахувати коефіцієнт співвідношення необоротних і оборотних активів, зробити висновок. Розрахунки провести в табличному вигляді;

3) зробити структурний аналіз активу балансу, розрахувати абсолютне відхилення питомої ваги статей балансу, зробити висновок. Розрахунки структури активу провести в табличному вигляді.

Практичне заняття 2

АНАЛІЗ НЕОБОРОТНИХ АКТИВІВ ПІДПРИЄМСТВА

Інформація щодо наявності необоротних активів наведена в I розділі активу балансу підприємства. Аналіз структури і динаміки необоротних активів будь-якого підприємства проводиться аналогічно аналізу загальних активів за балансом (форма 1).

У складі необоротних активів виділяють:

- нематеріальні активи;
- основні засоби та незавершені капітальні інвестиції;
- інвестиційну нерухомість і довгострокові фінансові інвестиції;
- інші необоротні матеріальні активи

Практичне завдання 2

За вищенаведеними даними визначити:

1) зміни необоротних активів в динаміці. Зробити горизонтальний аналіз необоротних активів, розрахувати абсолютне та відносне відхилення необоротних активів, зробити висновок. Розрахунки провести в табличному вигляді;

2) зробити структурний аналіз необоротних активів, розрахувати абсолютне відхилення питомої необоротних активів, зробити висновок. Розрахунки структури провести в табличному вигляді.

Практичне заняття 3

АНАЛІЗ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ ПІДПРИЄМСТВА

Вартість основних засобів у балансі має два відображення:

– первісна вартість, яка вказується довідково, не враховується в підсумку балансу, але використовується для визначення балансової (залишкової) вартості;

– залишкова вартість, яка враховується при визначенні підсумку розділу та загального підсумку балансу (балансова).

Однак існують ситуації, коли потрібне її значення середнє за період. За даними балансу середньорічна вартість активів визначається за формулою.

Частка основних засобів підприємства у валюті балансу (ЧОЗ) дорівнює:

$$\text{ЧОЗ} = \text{ОЗ} / \text{ВБ}$$

де ОЗ — вартість основних засобів за залишковою вартістю;

ВБ — валюта балансу.

Стан основних засобів характеризують коефіцієнти зносу та придатності. Коефіцієнт зносу (Кз) основних засобів показує частку в первісній вартості основних засобів підприємства її частини, яка вже була списана на витрати в попередніх періодах. Коефіцієнт придатності (Кпр) доповнює коефіцієнт зносу до одиниці і показує, яка частка основних засобів придатна до використання: $\text{Кз} + \text{Кпр} = 1$.

Для характеристики руху основних засобів найчастіше використовують коефіцієнти надходження, вибуття та оновлення основних засобів. Коефіцієнт надходження показує, яку частину основних засобів на кінець періоду складають ті, що введені в експлуатацію протягом звітного періоду. Коефіцієнт вибуття показує, яку частину основних засобів, що мало підприємство з початку звітного періоду, складають засоби, які вибули з експлуатації з різних причин. Коефіцієнт оновлення характеризує ступінь оновлення майна підприємства та показує співвідношення засобів, що були введені та вибули протягом періоду.

Основним показником використання основних засобів (узагальнюючим показником ефективності використання) є фондovіддача, яка вказує, скільки доходу (Д) отримало підприємство протягом періоду на кожен гривню, яка вкладена в основні засоби: $Фв\text{ітд} = Д / ОЗ$.

Зворотним показником до фондovіддачі є фондoємність, яка вказує кількість основних засобів, використаних підприємством для отримання одиниці продукції (доходу, прибутку).

Практичне завдання 3

За вищенаведеними даними визначити:

1) зміни основних засобів в динаміці. Зробити горизонтальний аналіз основних засобів, розрахувати абсолютне та відносне відхилення основних засобів, зробити висновок;

2) розрахувати коефіцієнти стану, руху та ефективності використання основних засобів, зробити висновок.

Розрахунки провести в табличному вигляді.

Практичне заняття 4

АНАЛІЗ ОБОРОТНИХ АКТИВІВ ПІДПРИЄМСТВА

Аналіз структури оборотних активів проводиться на основі класифікації:

- запаси і поточні біологічні активи;
- дебіторська заборгованість (короткострокова);
- гроші та поточні фінансові інвестиції;
- інші оборотні активи.

Структура оборотних активів може бути визначена за допомогою коефіцієнтів структури.

Оцінка динаміки загальної вартості оборотних активів та інших їхніх видів проводиться аналогічно аналізу всіх активів. Узагальнений аналіз динаміки і структури оборотних активів проводиться аналогічно всім активам.

Загальну оборотність оборотних активів можна характеризувати такими відносними показниками:

- 1) коефіцієнт оборотності

$$K_{об} = Д / ОА,$$

де Д – чистий дохід від реалізації продукції;

ОА – середня за період вартість оборотних активів;

- 2) коефіцієнт закріплення – зворотний показник оборотності

$$K_{закр} = ОА / Д;$$

- 3) тривалість 1 обороту – загальна оборотність у днях

$$t_{об} = Дн / K_{об} = Дн \times K_{закр} = Дн \times ОА / Д.$$

Практичне завдання 4

За вищенаведеними даними:

- 1) проаналізувати зміни оборотних активів в динаміці, розрахувати абсолютне та відносне відхилення оборотних активів, зробити висновок;
- 2) розрахувати коефіцієнти оборотності. Розрахунки провести в табличному вигляді;
- 3) зробити структурний аналіз оборотних активів, розрахувати абсолютне відхилення питомої оборотних активів, зробити висновок. Розрахунки структури провести в табличному вигляді.

Практичне заняття 5

АНАЛІЗ ДЕБІТОРСЬКОЇ ТА КРЕДИТОРСЬКОЇ ЗАБОРГОВАНОСТЕЙ

Дебіторська заборгованість (ДЗ) – це частина активів підприємства, за які ще не проведений остаточний розрахунок.

Аналіз дебіторської заборгованості передбачає вивчення таких питань:

- 1) загальний розмір дебіторської заборгованості – величина фінансових активів, які вилучаються з господарчого обороту;
- 2) питома вага дебіторської заборгованості в загальній сумі поточних (оборотних) активів. Її зростання знижує ліквідність поточних активів і в такий спосіб погіршує фінансовий стан підприємства;
- 3) склад дебіторської заборгованості за передбаченим терміном сплати:
 - нормальна (допустима);
 - термін сплати якої ще не настав;
 - прострочена – термін сплати якої вже пропущений;
 - безнадійна – сплата якої вже неможлива.

Кредиторська заборгованість (КЗ) – безкоштовне залучення в оборот підприємства коштів інших підприємств, організацій та осіб.

Аналіз дебіторської та кредиторської заборгованостей має доповнювати один одного, оскільки їх співставлення показує можливість погашення кредиторської заборгованості в разі повного отримання дебіторської. Для такого співставлення використовують «Розрахунковий баланс». Це двостороння таблиця, в активі якої наводяться відомості про дебіторську заборгованість, у пасиві – про кредиторську. Підсумком «Розрахункового балансу» є найбільша з величин заборгованостей. Розходження між розмірами ДЗ і КЗ характеризує сальдо розрахункового балансу:

– якщо дебіторська заборгованість перевищує кредиторську ($ДЗ > КЗ$), то існує активне сальдо. Воно вказує кількість коштів, які вилучаються з господарчого обороту підприємства на користь інших підприємств понад залучення кредиторської заборгованості, і позитивно характеризує рівень ліквідності та платоспроможності підприємства. Для отримання балансу активне сальдо дописують у пасив «Розрахункового балансу»;

– якщо дебіторська заборгованість менша за кредиторську ($ДЗ < КЗ$), то існує пасивне сальдо. Воно вказує кількість коштів, які підприємство залучило до свого господарчого обороту понад ті, що відволікаються в дебіторську заборгованість. Його наявність означає, що підприємство використовує «чужі» кошти не тільки для компенсації дебіторської заборгованості, але й для поповнення поточних активів. Для отримання балансу пасивне сальдо дописують в актив «Розрахункового балансу».

Практичне завдання 5

За вищенаведеними даними:

1) проаналізувати динаміку та структуру дебіторської та кредиторської заборгованостей, розрахувати абсолютне та відносне відхилення дебіторської та кредиторської заборгованостей, зробити висновок;

2) скласти «Розрахунковий баланс», визначити сальдо «Розрахункового балансу», зробити висновок.

Практичне заняття 6

АНАЛІЗ ДИНАМІКИ І СТРУКТУРИ КАПІТАЛУ ПІДПРИЄМСТВА

Капітал – це загальна вартість засобів виробництва, спрямована на формування активів підприємства.

Капітал вказує джерела фінансування майна підприємства і відображається в пасиві балансу.

Аналіз динаміки і структури капіталу підприємства проводиться аналогічно аналізу активів.

Практичне завдання 6

Маємо дані пасиву балансу підприємства (тис. грн).

Пасив	Код рядка	На початок року	На кінець року
1	2	3	4
I Власний капітал	1400	421	421
Зареєстрований капітал			
Капітал у дооцінках	1405		
Додатковий капітал	1410		
Резервний капітал	1415		
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	10	14
Неоплачений капітал	1425	()	()
Вилучений капітал	1430	()	()
Неконтрольована частка	1490		
Усього за розділом I	1495	431	435

1	2	3	4
II Довгострокові зобов'язання і забезпечення	1500		
Відстрочені податкові зобов'язання			
Довгострокові кредити банків	1510		
Інші довгострокові зобов'язання	1515		999
Довгострокові забезпечення	1520	4037	2986
довгострокові забезпечення витрат персоналу	1521	4037	2986
Цільове фінансування	1525	164	
Усього за розділом II	1595	4201	3985
III Поточні зобов'язання і забезпечення	1600		
Короткострокові кредити банків			
Поточна кредиторська заборгованість за довгостроковими зобов'язаннями:	1610		
товарами, роботою, послугами	1615	570	766
розрахунками з бюджетом	1620	24	9
у тому числі з податку на прибуток	1621		
розрахунками зі страхування	1625		
розрахунками з оплати праці	1630	242	492
Поточна кредиторська заборгованість за одержаними авансами	1635		632
Поточна кредиторська заборгованість за розрахунками з учасниками	1640		
Поточна кредиторська заборгованість із внутрішніх розрахунків	1645	17116	1899
Поточні забезпечення	1660	11985	20944
Доходи майбутніх періодів	1665		26
Інші поточні зобов'язання	1690	126	142
Усього за розділом III	1695	30063	24910
IV Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700		
Баланс	1900	34695	29330

За вищенаведеними даними:

1) визначити зміни капіталу в динаміці. Зробити горизонтальний аналіз пасиву балансу, розрахувати абсолютне та відносне відхилення статей балансу, зробити висновок. Розрахунки провести в табличному вигляді;

2) зробити структурний аналіз пасиву балансу, розрахувати абсолютне відхилення питомої ваги статті балансу, зробити висновок. Розрахунки структури провести в табличному вигляді.

Практичне заняття 7

АНАЛІЗ ДИНАМІКИ І СТРУКТУРИ ВЛАСНОГО КАПІТАЛУ ПІДПРИЄМСТВА

Склад власного капіталу та інформація щодо його зміни відображається в розділі I Балансу та у звіті про власний капітал.

Практичне завдання 7

За вищенаведеними даними:

1) визначити зміни власного капіталу в динаміці. Зробити горизонтальний аналіз власного капіталу, розрахувати абсолютне та відносне відхилення статей власного капіталу, зробити висновок. Розрахунки провести в табличному вигляді;

2) зробити структурний аналіз власного капіталу, розрахувати абсолютне відхилення питомої ваги статті власного капіталу, зробити висновок. Розрахунки структури провести в табличному вигляді.

Практичне заняття 8

АНАЛІЗ ФІНАНСОВОГО ПОТЕНЦІАЛУ ПІДПРИЄМСТВА. АНАЛІЗ ЛІКВІДНОСТІ ТА ПЛАТОСПРОМОЖНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

Ліквідність підприємства означає його здатність покривати свої поточні зобов'язання наявними оборотними активами, а точніше – його спроможність швидко реалізувати активи й одержати гроші для оплати короткострокової заборгованості.

Платоспроможність підприємства означає його здатність покрити всі свої зобов'язання.

Ліквідність балансу – це один з методів визначення ліквідності підприємства, який передбачає порівняння груп наявних активів із відповідними зобов'язаннями.

Процес визначення ліквідності балансу складається з трьох етапів:

- 1) розподіл активів на 4 групи залежно від ступеня ліквідності (A1-A4);
- 2) розподіл капіталу підприємства на 4 групи залежно від передбаченого терміну сплати (повернення) (П1-П4);
- 3) порівняння відповідних видів активів і капіталу.

Залежно від рівня ліквідності активи підприємства поділяються на такі групи:

1 Найбільш ліквідні активи (A1) – це суми за всіма статтями грошей і їхніх еквівалентів, тобто кошти, які можна негайно використати для поточних розрахунків. Сюди належать також короткострокові фінансові вкладення, цінні папери, які можна прирівняти до грошей.

2 Активи, що швидко реалізуються, (A2) – це активи, для перетворення яких на гроші потрібний певний час. До цієї групи відносять дебіторську заборгованість.

3 Активи, що реалізуються повільно, (A3) – це статті розділу II активу балансу, які містять запаси та інші оборотні активи.

4 Активи, що важко реалізуються, (A4) – це активи, які передбачено використовувати в господарській діяльності протягом тривалого періоду. До цієї групи відносять усі статті першого розділу активу балансу «Необоротні активи».

Пасиви балансу відповідно до зростання строків погашення зобов'язань групуються так:

1 Негайні пасиви (П1) – це кредиторська заборгованість, сплата якої є найбільш терміною, розрахунки за дивідендами, своєчасно не погашені кредити.

2 Короткострокові пасиви (П2) – це короткострокові кредити банків, поточна заборгованість за довгостроковими зобов'язаннями, видані векселі, інші поточні зобов'язання.

3 Довгострокові пасиви (П3) – це довгострокові зобов'язання, сплата яких передбачається не раніше року з дати складання.

4 Постійні пасиви (П4) – це статті першого розділу пасиву балансу і кошти, прирівняні до власних.

Баланс вважають абсолютно ліквідним, якщо він задовольнятиме такі умови:

а) найбільш ліквідні активи перевищують негайні пасиви (або дорівнюють їм): $A1 \geq П1$;

б) активи, що швидко реалізуються, дорівнюють короткостроковим пасивам або більші за них: $A2 \geq П2$;

в) активи, що реалізуються повільно, дорівнюють довгостроковим пасивам або більші за них: $A3 \geq П3$;

г) активи, що важко реалізуються, менші ніж постійні пасиви: $A4 \leq П4$.

Це співвідношення є балансуєчим. Його виконання свідчить про наявність загальної ліквідності балансу підприємства і одночасно характеризує як загальну ліквідність підприємства, так і його фінансову стійкість (наявність власних оборотних коштів). Якщо в цій системі виконуються перші три нерівності, то це автоматично тягне за собою і виконання четвертої. Тому дуже важливо зіставити підсумки перших трьох груп активу і пасиву

$$A1 + A2 + A3 \geq П1 + П2 + П3.$$

Для оцінки ліквідності і платоспроможності підприємства можна використовувати відносні показники.

Коефіцієнт абсолютної ліквідності (Кабс.лік.) вказує, яка частина короткострокових позикових зобов'язань може бути погашена негайно за

рахунок наявних грошових коштів. Коефіцієнт абсолютної ліквідності розраховується відношенням грошових коштів та їхніх еквівалентів до поточної кредиторської заборгованості.

Коефіцієнт швидкої ліквідності (Кшв.лік.) за змістом аналогічний попередньому, проте до аналізу залучаються і менш ліквідні оборотні активи – дебіторська заборгованість. Коефіцієнт швидкої ліквідності розраховується відношенням грошових коштів та їхніх еквівалентів плюс дебіторська заборгованість до поточної кредиторської заборгованості.

Спроможність підприємства погашати свої поточні зобов'язання за рахунок усіх оборотних активів характеризує **коефіцієнт поточної ліквідності** (Кпот.лік.) Коефіцієнт поточної ліквідності розраховується відношенням усіх оборотних активів до поточної кредиторської заборгованості.

Найзагальнішим показником ліквідності є **коефіцієнт загальної платоспроможності** (Кзаг.пл.), який вказує частку всіх зобов'язань підприємства, які можуть бути сплачені за рахунок наявних оборотних активів. Коефіцієнт загальної платоспроможності розраховується відношенням усіх оборотних активів до всієї кредиторської заборгованості.

Ступінь платіжної готовності підприємства визначається за допомогою **коефіцієнта платіжної готовності**. Коефіцієнт платіжної готовності розраховується відношенням грошових коштів та їхніх еквівалентів до різниці між кредиторською заборгованістю та дебіторською заборгованістю.

Практичне завдання 8

За вищенаведеними даними:

1) розподілити активи на 4 групи залежно від ступеня ліквідності (А1-А4);

2) капітал підприємства на 4 групи залежно від передбаченого терміну сплати (повернення) (П1-П4);

- 3) провести порівняння відповідних видів активів і капіталу;
- 4) визначити ліквідність балансу;
- 5) розрахувати відносні показники ліквідності та платоспроможності підприємства, їхні зміни в абсолютному виразі та відобразити їх в таблиці;
- 6) зробити висновок з аналізу ліквідності та платоспроможності.

Практичне заняття 9

АНАЛІЗ ФІНАНСОВОЇ СТІЙКОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

Під фінансовою стійкістю підприємства розуміють його незалежність від зовнішніх джерел фінансування. Фінансово стійким вважають підприємство, яке після сплати всіх зобов'язань здатне продовжувати нормальну виробничу діяльність. Для визначення ступеня фінансової стійкості можна використовувати абсолютні та відносні показники.

Показник власних оборотних коштів (ВОК) визначається як різниця між розміром власного капіталу підприємства і його необоротних активів і характеризує частину власного капіталу, за рахунок якої фінансуються оборотні активи підприємства або частину оборотних активів, які фінансуються за рахунок власного капіталу:

$$\text{ВОК} = \text{ВК} - \text{НА},$$

де ВК – власний капітал і кошти, прирівняні до нього;

НА – необоротні активи.

Абсолютний показник фінансової стійкості – робочий капітал (РК), який дорівнює різниці між оборотними активами та поточними зобов'язаннями підприємства і характеризує частину оборотних активів,

яка фінансується за рахунок довгострокових джерел (власного капіталу і довгострокових зобов'язань):

$$PK = OA - ПЗБ,$$

де OA – оборотні активи підприємства;

ПЗБ – поточні зобов'язання.

За рівнем достатності різних видів джерел фінансування для покриття потреби в запасах розрізняють 4 типи фінансової стійкості:

– абсолютна короткострокова фінансова стійкість підприємства. У цьому випадку запасів менше ніж власних оборотних коштів ($ВОК \geq 3$), тобто всі запаси фінансуються за власний рахунок і підприємство незалежне від зовнішніх кредиторів;

– нормальна фінансова стійкість. У цьому випадку запаси перевищують розмір власних оборотних коштів, але їх менше ніж довгострокових джерел фінансування ($ДДФ \geq 3 \geq ВОК$). Такий випадок фінансової стійкості є найбільш бажаним для функціонуючої комерційної організації;

– нестійкий поточний фінансовий стан. Він визначається, коли запасів більше ніж довгострокових джерел фінансування, і підприємство залучає додаткові джерела покриття запасів (ККБ), які під час нормального функціонування підприємства не обґрунтовані ($ЗДФ \geq 3 \geq ДДФ$);

– кризовий фінансовий стан. Така ситуація виникає в разі, коли для покриття запасів загальної допустимої суми джерел фінансування не вистачає ($3 \geq ДДФ$). Це означає, що підприємство не спроможне своєчасно розплатитися зі своїми кредиторами без залучення коштів, вкладених у запаси, а це в умовах ринкових відносин може призвести до банкрутства.

Кожному типу фінансової стійкості відповідає тривимірний показник, у якому достатність певного виду джерела фінансування позначається одиницею, а його нестача – відповідно нулем.

Практичне завдання 9

За вищенаведеними даними:

- 1) визначити тип фінансової стійкості;
- 2) абсолютні показники фінансової стійкості;
- 3) розрахувати відносні показники фінансової стійкості та відобразити їх в таблиці;
- 4) зробити висновок з аналізу фінансової стійкості

Практичне заняття 10

АНАЛІЗ ДІЛОВОЇ АКТИВНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

Під діловою активністю підприємства розуміють ефективність (якість) використання ним своїх ресурсів. Аналіз її полягає в досліджуванні рівнів і динаміки фінансових коефіцієнтів оборотності, які є відносними показниками фінансових результатів діяльності підприємства.

Існують 3 групи показників ділової активності:

– коефіцієнти оборотності (Коб) – прямі показники оборотності.

Кожен з них вказує кількість оборотів, здійснених окремим видом активів або пасивів для виробництва продукції за період

$$\text{Коб} = \text{ЧД}:\text{А},$$

де ЧД – чистий дохід від реалізації продукції, грн;

А – середня вартість активів, грн;

$$A = (A_{п} + A_{к}) : 2,$$

де $A_{п}$ – активи на початок періоду, грн;

$A_{к}$ – активи на кінець періоду, грн;

– коефіцієнти закріплення ($K_з$) – зворотні показники оборотності. Він вказує кількість активів, витрачених на отримання однієї гривні чистого доходу

$$K_з = A : ЧД = 1 : K_{об};$$

– тривалість одного обороту в днях ($T_{об}$). Розраховується з використанням коефіцієнта оборотності, коефіцієнта закріплення або абсолютних показників (активи та чистий дохід) і показує кількість днів, які витрачаються на один оборот активу протягом звітного періоду

$$T_{об} = Дн : K_{об} = Дн \cdot K_з = (Дн \cdot xA) : ЧД,$$

де $Дн$ – кількість днів періоду, дні (місяць – 30 днів, рік – 360 днів).

На базі тривалості оборотів окремих складових активів і капіталу визначають):

- виробничий цикл підприємства ($t_{вц}$) – загальний час обороту всіх видів запасів (час між придбанням запасів і передаванням готової продукції покупцеві), який характеризує інтенсивність виробництва продукції:

$$t_{вц} = t_{обз};$$

- операційний цикл ($t_{оц}$) – загальний час обороту запасів і дебіторської заборгованості (час між придбанням запасів і отриманням

грошей за продукцію, яка виготовлена). Він характеризує інтенсивність виробництва та реалізації продукції. Дорівнює сумі часу обороту запасів і дебіторської заборгованості

$$t_{\text{оц.}} = t_{\text{об з}} + t_{\text{об дз}} ;$$

- фінансовий цикл ($t_{\text{фц.}}$) – операційний цикл за вирахуванням часу обороту кредиторської заборгованості (час між сплатою вартості придбаних запасів і отриманням грошей за продукцію, яка виготовлена). Він характеризує частку операційного циклу, протягом якої підприємство функціонує за рахунок власних джерел фінансування

$$t_{\text{фц}} = t_{\text{оц.}} - t_{\text{об кз}} = t_{\text{об з}} + t_{\text{об Ддз}} - t_{\text{об кз}}.$$

З точки зору ділової активності ці показники мають не збільшуватись у часі, а фінансовий цикл – мати від'ємне значення.

Для позитивної характеристики ділової активності підприємства рекомендується виконання певних співвідношень

$$t_{\text{об з}} > t_{\text{об дз}},$$

тобто реалізація виготовленої продукції має відбуватися швидше, ніж її виробництво;

$$t_{\text{об кз}} > t_{\text{об дз}},$$

тобто час повернення кредиторської заборгованості має перевищувати термін інкасації дебіторської заборгованості;

$$t_{\text{об кз}} > t_{\text{фц.}},$$

тобто час використання кредиторської заборгованості має перевищувати тривалість фінансового циклу. Це означає, що підприємство більше часу функціонує за рахунок залучених коштів ніж власних.

Практичне завдання 10

За вищенаведеними даними:

- 1) розрахувати показники ділової активності підприємства та відобразити їх в таблиці;
- 2) зробити висновок з аналізу ділової активності підприємства.

Практичне заняття 11

АНАЛІЗ ФІНАНСОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ ПІДПРИЄМСТВА

Прибуток є найважливішим узагальнюючим показником, який характеризує кінцевий результат діяльності підприємства та ефективність його роботи. Від розміру прибутку, отриманого підприємством, залежить порядок формування оборотних коштів, виконання зобов'язань перед бюджетом, платоспроможність підприємства тощо. Прибуток підприємства можуть отримувати від усіх видів діяльності. Прибуток розраховується як різниця між доходом та витратами.

Основним джерелом інформації щодо формування прибутку підприємства є I та II розділи «Фінансові результати» і «Сукупний дохід» Звіту про фінансові результати підприємства – форма 2.

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
Чистий дохід (виручка) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	60305	188278
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	(59067)	(188200)
Валовий :			
прибуток	2090	1238	78
збиток	2095		
Інші операційні доходи	2120	12530	1942
Адміністративні витрати	2130	(474)	(129)
Витрати на збут	2150	(3000)	(1523)
Інші операційні витрати	2180	(10505)	(366)
Фінансові результати від операційної діяльності:			
прибуток	2190		2
збиток	2195	211	
Дохід від участі в капіталі	2200		
Інші фінансові доходи	2220		
Інші доходи	2240	493	16
Фінансові витрати	2250	()	()
Втрати від участі в капіталі	2255	()	()
Інші витрати	2270	(277)	(15)
Фінансовий результат до оподаткування:			
прибуток	2290	5	3
збиток	2295		
Витрати (дохід) з податку на прибуток	2300	1	1
Прибуток (збиток) від припиненої діяльності після оподаткування	2305		
Чистий фінансовий результат:			
прибуток	2350	4	2
збиток	2355		

III. ЕЛЕМЕНТИ ОПЕРАЦІЙНИХ ВИТРАТ

Найменування показника	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Матеріальні затрати	2500	13133	13461
Витрати на оплату праці	2505	173006	156004
Відрахування на соціальні заходи	2510	38281	34448
Амортизація	2515	1917	2332
Інші операційні витрати	2520	44912	18176
Разом	2550	271249	224421

За вищенаведеними даними:

- 1) розрахувати абсолютне та відносне відхилення прибутку підприємства;
- 2) зробити структурний аналіз операційних витрат. Розрахунки відобразити в таблиці.
- 3) зробити висновок з аналізу прибутку підприємства

Практичне заняття 12

АНАЛІЗ РЕНТАБЕЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

Рентабельність – один із головних відносних показників ефективності виробництва, який характеризує рівень віддачі активів і ступінь використання капіталу у процесі виробництва. В загальному вигляді рентабельність дорівнює відношенню прибутку підприємства (П) до вартості ресурсів, витрачених на його отримання. Існує складна система показників рентабельності залежно від підходів до визначення чисельника та знаменника показника:

- залежно від змісту чисельника розрізняють валову рентабельність (відносну прибутковість основної діяльності підприємства), операційну, чисту тощо;

- залежно від змісту знаменника розрізняють групу ресурсної рентабельності (рентабельність активів (капіталу), необоротних активів, власного капіталу, залучених коштів тощо) і групу витратної рентабельності, яка містить лише 2 показники – рентабельність продажів і рентабельність продукції.

Практичне завдання 12

За вищенаведеними даними:

- 1) розрахувати показники рентабельності підприємства та відобразити їх в таблиці;
- 2) зробити висновок з аналізу рентабельності підприємства

Практичне заняття 13

МЕТОДИ ТА МОДЕЛІ ПРИЙНЯТТЯ УПРАВЛІНСЬКИХ РІШЕНЬ

Практичне завдання 13

Фірма «Онiкс», заснована в березні 20xx р., протягом перших трьох років існування посіла одне з провідних місць серед фірм, які розробляють програмні продукти. Результатом діяльності фірми є стає зростання фінансових результатів, кількості робітників, виробничого потенціалу. Значна увага приділялась пошуку нових сегментів на ринку програмного забезпечення. Керівництво фірми прийняло рішення про випуск програмного забезпечення, орієнтованого на комплексне вирішення економічних, бухгалтерських, управлінських завдань. Для збільшення продажу своєї продукції керівництво співпрацювало з науково-дослідними та навчальними закладами, а також підприємницькими структурами.

Сформулюйте місію і стратегічні завдання, поставлені в 20xx р. керівництвом фірми «Онiкс». Проведіть стратегічний аналіз життєвого циклу стратегії фірми.

Практичне завдання 14

Установіть, який рівень невизначеності відповідає поточній ситуації, що склалася на таких українських ринках: а) ринку нерухомості; б) будівництва; в) сільського господарства; г) транспорту. Поясніть свою думку.

Практичне завдання 15

Забезпечте реалізацію товару на території України за рахунок коштів покупця, вказуючи, які саме документи треба оформляти для забезпечення процесу реалізації.

Умови завдання: 1 Всі учасники торговельних угод – організації України. 2 Укладається первинна разова угода на виробництво та постачання товару. 3 Купівля товару здійснюється на умовах передплати.

ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

Завдання 1

Підприємство А мало на 1 липня 20xx р. залишки коштів на поточному рахунку в розмірі 2000 грн. Підприємство виробляє продукцію з такими характеристиками (на одну одиницю продукції):

- витрати сировини – 25 грн;
- витрати з оплати праці – 15 грн;
- прями накладні витрати – 10 грн.

Прогнозуються обсяги виробництва та продажу в 20xx р., одиниць.

Показник	Місяць						
	Червень	Липень	Серпень	Вересень	Жовтень	Листопад	Грудень
Виробництво	100	150	200	250	300	350	400
Продаж	75	100	150	200	200	300	300

Ціна реалізації планується на рівні 90 грн за од.

Маємо додаткову інформацію:

- 1) всі прями витрати сплачуються в тому ж місяці, в якому вони мали місце;
- 2) продаж продукції здійснюється в кредит, період кредитування — 1 місяць;
- 3) у липні підприємство придбає новий верстат за 10000 грн, який буде оплачений в жовтні;

4) постійні накладні витрати сплачуються щомісячно в розмірі 2000 грн.

Спрогнозуйте рух грошових коштів на 6 місяців, тобто до кінця року.

Завдання 2

На що вказують зміни в коефіцієнтах, наведених в таблиці?

Коефіцієнт	На початок періоду	На кінець періоду
1 Коефіцієнт співвідношення позикових та власних коштів	0,73	0,90
2 Коефіцієнт довгострокового залучення позикових коштів	0,15	0,12
3 Коефіцієнт маневреності власних коштів	0,35	0,29
4 Коефіцієнт накопичення амортизації	0,37	0,39
5 Коефіцієнт реальної вартості основних та матеріальних оборотних коштів у майні підприємства	0,50	0,60

Завдання 3

Баланс підприємства має такі показники, тис. грн:

АКТИВ	На початок періоду	На кінець періоду	ПАСИВ	На початок періоду	На кінець періоду
1 Необоротні активи	2174,4	2096,5	1 Власний капітал	3183,9	3040,1
2 Оборотні активи			2 Забезпечення наступних витрат і платежів		
2.1 Запаси	1161,1	1171	3 Довгострокові зобов'язання	8,3	77,0
2.2 Грошові кошти, усього		0,2	4 Поточні зобов'язання		
2.3 Розрахунки з дебіторами	296,1	258,5	4.1 Розрахунки з кредиторями	442	424,6
2.4 Аванси видані			4.2 Аванси отримані	13,8	
2.5 Поточні фінансові інвестиції			5 Доходи майбутніх періодів		
2.6 Інші оборотні активи	8,6	9,1			
3 Витрати майбутніх періодів	7,8	6,4			
БАЛАНС	3648,0	3541,7	БАЛАНС	3648,0	3541,7

Розрахувати: 1) власні обігові кошти; 2) коефіцієнт автономії; 3) коефіцієнт забезпеченості запасів і витрат власними джерелами; 4) коефіцієнт маневреності власного капіталу.

Завдання 4

Маємо показники звітнього року, тис. грн:

Показник	Сума
1 Загальна величина майна	570,1
2 Джерела власних коштів	263,5
3 Середня величина необоротних активів	468,8
4 Середня величина оборотних активів	101,3
5 Виручка від реалізації (без ПДВ)	632
6 Прибуток, що залишається у розпорядженні підприємства	43

За вищенаведеними даними розрахувати рентабельність:

- 1) активів;
- 2) необоротних активів;
- 3) поточних активів;
- 4) власного капіталу;
- 5) продажу.

На основі розрахованих показників зробити висновок.

Завдання 5

Наведено дані балансу підприємства на кінець звітнього періоду, тис. грн.

Показник	Сума
1 Необоротні активи	431,1
2 Оборотні активи:	
виробничі запаси	140,3
дебіторська заборгованість	102,1
грошові кошти	70,0
Всього оборотних коштів	312,4
3 Власний капітал	232,0
4 Поточні зобов'язання:	
короткострокові кредити банків	—
кредиторська заборгованість	518,2
інші поточні зобов'язання	—
Всього поточних зобов'язань	518,2

За даними балансу розрахувати показники ліквідності, зробити висновок.

Завдання 6

Розрахуйте необхідні показники, проаналізуйте обертання оборотних коштів підприємства та визначте величину вивільнення (або додаткового залучення) грошових коштів з обігу (в обіг) внаслідок прискорення (уповільнення) обертання оборотних коштів. Дані для розрахунку наведено в таблиці

Показник	Сума	
	Минулий рік	Звітний рік
1 Середньорічна величина активів	570,1	763,5
2 Середньорічна величина необоротних активів	468,8	431,1
3 Середньорічна величина оборотних активів:	101,3	332,4
у т.ч. середньорічна величина запасів	66,9	140,3
середньорічна величина дебіторської заборгованості	11,1	102,1
4 Дохід від реалізації продукції (без ПДВ)	815,8	1068,9

Завдання 7

Показники оцінки платоспроможності та ліквідності підприємства склалися:

Коефіцієнт	На початок періоду	На кінець періоду
1 Коефіцієнт абсолютної ліквідності	0,2	0
2 Уточнений коефіцієнт ліквідності	0,8	0,4
3 Загальний коефіцієнт ліквідності (коефіцієнт покриття)	2,3	0,9
4 Оборотний капітал, тис. грн	1000	1010
5 Коефіцієнт маневреності	0,28	0,17

Проаналізуйте стан платоспроможності та ліквідності балансу підприємства та сформулюйте висновки.

Завдання 8

За наведеними даними проведіть факторний аналіз прибутку від реалізації продукції. На основі розрахунків сформулюйте висновок.

Показник	План	План, перерахований на фактичний обсяг продажу	Факт
1 Виручка від реалізації продукції (без ПДВ), тис. грн	100000	110200	135300
2 Повна собівартість реалізованої продукції, тис. грн	87300	90125	94300
3 Прибуток від реалізації продукції, тис. грн	?	?	?
4 Обсяг реалізації, одиниць	31250	-	33000

Завдання 9

Маємо дані про підприємство: величина оптимальної партії замовлення (EOQ) дорівнює 8000 од.; середня, мінімальна та максимальна щотижнева потреба в сировині дорівнює відповідно 290, 100 та 350 од. Тривалість виконання замовлення 10-20 днів. Вважаючи, що тиждень має 5 робочих днів, розрахуйте:

- 1) рівень запасів, при якому треба робити замовлення;
- 2) максимальний рівень запасів;
- 3) мінімальний рівень запасів.

Завдання 10

Величина поточних активів підприємства на кінець звітного періоду складає 3200 тис. грн, поточні зобов'язання — 2900 тис. грн. Визначити, яким має бути прибуток підприємства в наступні 6 місяців, щоб досягнути нормативного коефіцієнта покриття, рівного двом, за умови, що сума поточних зобов'язань не зросте.

Завдання 11

Варіант 1

Дана інформаційна база для виконання практичних завдань 11-15 (див. додаток).

Необхідно:

1) з урахуванням нижченаведених операцій закінчити складання балансу і звіту про фінансові результати (заповнити графи, помічені «?»):

- підприємство створює резервний капітал у розмірі 25 % від Статутного капіталу шляхом відрахування 5 % чистого прибутку за результатами звітнього року;

- дивіденди нараховуються за результатами звітнього року у розмірі 10 % суми чистого прибутку;

- оборотність дебіторської заборгованості за 20xx р. – 62,6128 днів;

- оборотність кредиторської заборгованості за 20xx р. – 3,2777 дні;

2) провести аналіз рентабельності і чинників, що її обумовлюють;

3) провести аналіз ліквідності балансу з угрупованням балансових статей за зростанням ліквідності, розрахунком відповідних показників;

4) зробити комплексний висновок із завдання.

Завдання 12

Варіант 2

Дана інформаційна база для виконання практичних завдань 11-15 (див. додаток).

Необхідно:

1) з урахуванням нижченаведених операцій закінчити складання балансу і звіту про фінансові результати (заповнити графи, помічені «?»):

- підприємство створює резервний капітал у розмірі 25 % від Статутного капіталу шляхом відрахування 5 % чистого прибутку за результатами звітнього року;

- дивіденди нараховуються за результатами звітнього року у розмірі 10 % суми чистого прибутку;

- оборотність дебіторської заборгованості за 20xx р. – 55,1523 дні;

- оборотність кредиторської заборгованості за 20xx р. – 71,3521 день;

2) провести вертикальний і горизонтальний аналізи балансу;

3) провести аналіз фінансової стійкості і довгострокової платоспроможності підприємства;

4) зробити комплексний висновок із завдання.

Завдання 13

Варіант 3

Дана інформаційна база для виконання практичних завдань 11-15 (див. додаток).

Необхідно:

1) з урахуванням нижченаведених операцій закінчити складання балансу і звіту про фінансові результати (заповнити графи, помічені «?»):

- підприємство створює резервний капітал у розмірі 25 % від Статутного капіталу шляхом відрахування 5 % чистого прибутку за результатами звітнього року;

- дивіденди нараховуються за результатами звітнього року у розмірі 10 % суми чистого прибутку;

- оборотність дебіторської заборгованості за 20xx р. – 131,5388 днів;

- оборотність кредиторської заборгованості за 20xx р. – 9,5650 днів;

2) провести аналіз ділової і ринкової активності підприємства;

3) провести аналіз рентабельності і чинників, що її обумовлюють;

4) зробити комплексний висновок із завдання.

Завдання 14

Варіант 4

Дана інформаційна база для виконання практичних завдань 11-15 (див. додаток).

Необхідно:

1) з урахуванням нижченаведених операцій закінчити складання балансу і звіту про фінансові результати (заповнити графи, помічені «?»):

- підприємство створює резервний капітал у розмірі 25 % від Статутного капіталу шляхом відрахування 5 % чистого прибутку за результатами звітнього року;

- дивіденди нараховуються за результатами звітнього року у розмірі 10 % суми чистого прибутку;

- оборотність дебіторської заборгованості за 20xx р. – 216,0809 днів;

- оборотність кредиторської заборгованості за 20xx р. – 49,2380 днів;

2) за даними балансу і звіту про фінансові результати провести комплексний фінансовий аналіз;

3) провести вертикальний і горизонтальний аналізи активів, капіталу, зобов'язань, доходів, витрат і фінансових результатів підприємства;

4) зробити комплексний висновок із завдання.

Завдання 15

Варіант 5

Дана інформаційна база для виконання практичних завдань 11-15 (див. додаток).

Необхідно:

1) з урахуванням нижченаведених операцій закінчити складання балансу і звіту про фінансові результати (заповнити графи, помічені «?»):

- підприємство створює резервний капітал у розмірі 25 % від Статутного капіталу шляхом відрахування 5 % чистого прибутку за результатами звітнього року;

- дивіденди нараховуються за результатами звітнього року у розмірі 10 % суми чистого прибутку;

- оборотність дебіторської заборгованості за 20xx р. – 129,0137 днів;

- оборотність кредиторської заборгованості за 20xx р. – 73,8695 днів;

2) провести вертикальний і горизонтальний аналізи доходів, витрат і фінансових результатів підприємства;

- 3) провести аналіз ділової і ринкової активності підприємства;
- 4) зробити комплексний висновок із завдання.

Комплексне завдання для визначення фінансового стану підприємства

Актив	Код рядка	На початок року	На кінець року
I Необоротні активи			
Нематеріальні активи	1000	7485087	7459576
первісна вартість	1001	7488628	7471786
накопичена амортизація	1002	3541	12210
Незавершені капітальні інвестиції	1005	60586	59821
Основні засоби:	1010	14845763	12483493
первісна вартість	1011	19633950	19671165
знос	1012	4788187	7187672
Інвестиційна нерухомість	1015		
Довгострокові біологічні активи	1020		
первісна вартість довгострокових біологічних активів	1021		
накопичена амортизація довгострокових біологічних активів	1022		
Довгострокові фінансові інвестиції: які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	1030		
Інші фінансові інвестиції	1035		
Довгострокова дебіторська заборгованість	1040	7	3
Відстрочені податкові активи	1045		
Інші необоротні активи	1090		
Усього за розділом I	1095	22391443	20002893
II Оборотні активи			
Запаси	1100	134255	86066
виробничі запаси	1101	132381	84201
незавершене виробництво	1102	740	529
готова продукція	1103	1134	1336
товари	1104		
Поточні біологічні активи	1110	28	19
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги:	1125	97	207
Дебіторська заборгованість за розрахунками:	1130	201	96
за виданими авансами			
з бюджетом	1135	231	280
у тому числі з податку на прибуток	1136		
Дебіторська заборгованість за розрахунками із внутрішніх розрахунків	1145		
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	2506	1303

Поточні фінансові інвестиції	1160		
Гроші та їхні еквіваленти:	1165		
готівка	1166		
рахунки в банках	1167		
Витрати майбутніх періодів	1170	40	36
Інші оборотні активи	1190	1350	453
Усього за розділом II	1195	138708	88460
III Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200		
Баланс	1300	22530151	20091353
Пасив	Код рядка	На початок року	На кінець року
I Власний капітал			
Зареєстрований капітал	1400		
Капітал у дооцінках	1405		
Додатковий капітал	1410	239314	239314
Резервний капітал	1415		
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	(3406440)	(6740348)
Неоплачений капітал	1425	()	()
Вилучений капітал	1430	()	()
Неконтрольована частка	1490		
Усього за розділом I	1495	(3167126)	(6501034)
II Довгострокові зобов'язання і забезпечення	1500		
Відстрочені податкові зобов'язання			
Довгострокові кредити банків	1510		
Інші довгострокові зобов'язання	1515		1009
Довгострокові забезпечення	1520	83386	60789
довгострокові забезпечення витрат персоналу	1521	83386	60789
Цільове фінансування	1525	903	
Усього за розділом II	1595	84289	61798
III Поточні зобов'язання і забезпечення	1600		
Короткострокові кредити банків			
Поточна кредиторська заборгованість за: довгостроковими зобов'язаннями	1610		
товарами, роботою, послугами	1615	11104	3859
розрахунками з бюджетом	1620	28386	21004
у тому числі з податку на прибуток	1621		
розрахунками зі страхування	1625		
розрахунками з оплати праці	1630	1793	324
Поточна кредиторська заборгованість за одержаними авансами	1635	17	15
Поточна кредиторська заборгованість за розрахунками з учасниками	1640		
Поточна кредиторська заборгованість із внутрішніх розрахунків	1645	25547307	26444441
Поточні забезпечення	1660	20844	57435
Доходи майбутніх періодів	1665	20	43

Інші поточні зобов'язання	1690	3517	3468
Усього за розділом III	1695	25612988	26530589
IV Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700		
Баланс	1900	22530151	20091353

На основі фінансової звітності підприємства за 20xx_р. необхідно:

1 провести вертикальний та горизонтальний аналізи статей балансу та звіту про фінансові результати;

2 розрахувати показники загальної, проміжної та абсолютної ліквідностей;

3 розрахувати показники фондівдачі, оборотності загальних активів, оборотних активів, запасів, дебіторської та кредиторської заборгованостей, а також показників тривалості операційного та фінансового циклів;

4 провести аналіз фінансової стійкості підприємства;

5 розрахувати показники ефективності діяльності підприємства та проаналізувати їхню динаміку;

6 розрахувати показники ринкової активності підприємства. Проаналізувавши динаміку змін показників необхідно зробити висновки про рівень ринкової активності підприємства та охарактеризувати тип його дивідендної політики.

ІНФОРМАЦІЙНА БАЗА ДЛЯ ВИКОНАННЯ ПРАКТИЧНОЇ ЧАСТИНИ

		ВАРІАНТ									
		1		2		3		4		5	
АКТИВ	Код рядка	На початок року	На кінець року	На початок року	На кінець року	На початок року	На кінець року	На початок року	На кінець року	На початок року	На кінець року
I Необоротні активи											
Нематеріальні активи:											
залишкова вартість	010	?	?	?	?	?	?	?	?	?	?
первісна вартість	011			23,1	23,1					7,1	5,3
знос	012			11,2	14,4					1,1	1,4
Незавершене будівництво	020					468,9	548,4			27,8	77,0
Основні засоби:											
залишкова вартість	030	?	?	?	?	?	?	?	?	?	?
первісна вартість	031	14021,7	14099,8	11217,4	13807,4	8649,2	7215,8	21032,6	18065,2	3245,2	4098,5
знос	032	5031,2	5245,9	4396,8	5742,6	2596,4	2149,0	11200,9	10793,5	894,3	1246,2
Довгострокові фінансові інвестиції:											
які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	040			246,0	389,5			243,1	246,8		
інші фінансові інвестиції	045					258,3	146,7	99,7	87,2		
Довгострокова дебіторська заборгованість	050	66,0	51,0	43,1	83,2	11,3	16,5	27,4	46,9	88,2	98,3
Відстрочені податкові активи	060							34,6	247,0		
Інші необоротні активи	070			97,5	164,3	249,8	22,8	149,9	147,6	345,0	49,8
Усього за розділом I	080	?	?	?	?	?	?	?	?	?	?
II Оборотні активи											
Запаси:											
виробничі запаси	100	750,3	933,0	246,2	367,2	140,3	530,6	1400,1	1246,3	404,1	Ю06,7
тварини на вирощуванні та відгодівлі	110										
незавершене виробництво	120	77,7	252,3	16,7	167,3	50,6	60,7	237,6	252,4	234,6	197,2
готова продукція	130	1935,1	2068,0	1346,8	506,3	246,2	307,9	306,9	1009,3	883,2	606,1
товари	140			367,0	467,9			180,4	245,9	41,2	60,7
Векселі одержані	150										

Дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги:											
чиста реалізаційна вартість	160	?	?	?	?	?	?	?	?	?	?
первісна вартість	161	508,6	?	349,0	?	707,0	?	4237,2	?	333,3	?
резерв сумнівні/боргів	162			11,2	27,3		133,1	1003,2	808,7	16,7	120,4
Дебіторська заборгованість за розрахунками:											
з бюджетом	170	6,7		24,0	36,0		12,1	46,8	33,2		
за виданими авансами	180	14,0	140,7	246,8	188,7	34,1	267,8	1243,9	1406,7	11,3	8,7
з нарахованих доходів	190										
із внутрішніх розрахунків	200			8,4	2,2	34,6	77,9		88,5		
Інша поточна дебіторська заборгованість	210	0,9	1,7	33,7	16,4	0,1	44,7	137,4	12,3	48,5	1Г4.7
Поточні фінансові інвестиції	220			5,0	16,4		88,9	135,4	1124,8		
Грошові кошти та їхні еквіваленти:											
в національній валюті	230	11,6	18,6	44,7	12,1	1,1	55,9	5,0	16,7	88,6	139,7
іноземній валюті	240	209,6	61,9			66,4	23,4			12,4	1,3
Інші оборотні активи	250		20,6	16,7	12,4	123,4	88,7	1,2	33,7	3,6	12,9
Усього за розділом II	260	?	?	?	?	?	?	?	?	?	?
III Витрати майбутніх періодів	270			16,4	2,2		46,3	1,1	3,3	2,4	14,3
Баланс	280	?	?	?	?	?	?	?	?	?	?

		ВАРІАНТ									
		1		2		3		4		5	
ПАСИВ	Код рядка	На початок року	На кінець року	На початок року	На кінець року	На початок року	На кінець року	На початок року	На кінець року	На початок року	На кінець року
1 Власний капітал											
Статутний капітал	300	3389,7	3389,7	136,4	202,4	3777,0	3777,0	6497,3	6497,3	564,2	893,7
Пайовий капітал	310										
Додатковий вкладений капітал	320			1334,2	1649,2						202,1
Інший додатковий капітал	330	8603,9	?	7410,0	?	3802,0	?	8805,7	?	3715,5	?
Резервний капітал	340	61,7	?	2,6	?	72,3	?	114,3	?	12,5	?

Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	350	242,0	?	10,2	?	597,5	?	13,8	?		?
Неоплачений капітал	360										
Вилучений капітал	370										
Усього за розділом I	380	?	?	?	?	?	?	?	?	?	?
II Забезпечення наступних витрат і платежів											
Забезпечення виплат персоналу	400										
Інші забезпечення	410										
Цільове фінансування	420										
Усього за розділом II	430										
III Довгострокові зобов'язання											
Довгострокові кредити банків	440										
Інші довгострокові фінансові зобов'язання	450			23,6	88,4			19,8	124,8	12,0	8,5
Відстрочені податкові зобов'язання	460										
Інші довгострокові зобов'язання	470			22,9	18,4			226,4	334,7	46,3	12,4
Усього за розділом III	480	?	?	?	?	?	?	?	?	?	?
IV Поточні зобов'язання											
Короткострокові кредити банків (у цьому рядку показаний банківський овердрафт)	500		9,6		5,2		44,8		23,1	101,0	32,1
Поточна заборгованість за довгостроковими зобов'язаннями	510										
Векселі видатні	520			24,0				156,3	248,7		
Кредиторська заборгованість за товари, роботи, послуги	530	45,1	?	770,1	?	39,2	?	976,2	?	286,7	?
Поточні зобов'язання за розрахунками:											
з одержаних авансів	540	6,8	122,0	5,4	97,6	4,1	73,2	15,0	341,6	3,1	85,4
бюджетом	550	23,4	30,3	18,7	24,2	14,0	18,2	51,5	84,8	10,5	21,2
позабюджетних платежів	560	15,9	14,1	12,7	11,3	9,5	8,5	35,0	39,5	7,2	9,9
зі страхування	570	17,9	27,0	14,3	21,6	10,7	16,2	39,4	75,6	8,1	18,9
з оплати праці	580	37,5	54,4	30,0	43,5	22,5	32,6	82,5	152,3	16,9	8,1
учасниками	590	14,0	38,5	11,2	30,8	8,4	23,1	30,8	107,8	6,3	27,0

із внутрішніх розрахунків	600										
Інші поточні зобов'язання	610	113,1	27,3	90,5	21,8	67,9	16,4	248,8	76,4	50,9	19,1
Усього за розділом IV	620	?	?	?	?	?	?	?	?	?	?
V Доходи майбутніх періодів	630			12,4	0,8	3,4	64,2	3,4	2,2	22,1	16,9
Баланс	640	?	?	?	?	?	?	?	?	?	?

		ВАРІАНТ									
		1		2		3		4		5	
Показник	Код рядка	За попередній період	За звітний період	За попередній період	За звітний період	За попередній період	За звітний період	За попередній період	За звітний період	За попередній період	За звітний період
Дохід (виручка) від реалізації (товарів, робіт, послуг)	10	2748,3	5089,8	2198,6	3781,7	1649,0	2697,6	5194,3	10026,9	989,4	1964,7
Податок на додану вартість	15	362,0	496,2	289,6	368,7	217,2	263,0	684,2	977,5	130,3	191,5
Акцизний збір	20										
	25										
Інші вирахування з доходу	30										
Чистий дохід (виручка) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	35	?	?	?	?	?	?	?	?	?	?
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	40	1814,0	3186,1	1451,2	2367,3	1088,4	1688,6	3428,5	6276,6	653,0	1229,8
Валовий:											
прибуток	50	?	?	?	?	?	?	?	?	?	?
збиток (-)	55	?	?	?	?	?	?	?	?	?	?
Інші операційні доходи	60	262,5	1335,3	210,0	765,6	157,5	707,7	496,1	2630,5	94,6	313,6
Адміністративні витрати	70	517,7	845,3	414,2	628,1	310,6	448,0	978,5	1665,2	186,4	326,3
Витрати на збут	80	28,5	100,7	22,8	74,8	17,1	53,4	53,9	198,4	10,3	38,9
Інші операційні витрати	90	212,6	1387,0	170,1	1030,5	127,6	735,1	401,8	2732,4	76,5	535,4
Фінансові результати від операційної діяльності:											
прибуток	100	?	?	?	?	?	?	?	?	?	?
збиток (-)	105	?	?	?	?	?	?	?	?	?	?
Дохід від участі в капіталі	110										

Інші фінансові доходи	120	75,6		60,5		45,4		142,9		27,2	
НІШ ДОХОДИ	130	0,1	0,8	63,2	315,0	248,0	34,7	88,3	1 6	37,6	202,1
Фінансові витрати	140										
Втрати від участі в капіталі	150										
Інші витрати	160	75,6	20,6	60,5	15,3	45,4	10,9	142,9	40, €	27,2	8,0
Фінансові результати від звичайної діяльності до оподаткування:											
прибуток	170	?	?	?	?	?	?	?	?	?	?
збиток (-)	175	?	?	?	?	?	?	?	?	?	?
Податок на прибуток від звичайної діяльності	180	?	?	?	?	?	?	?	?	?	?
Фінансові результати від звичайної діяльності:											
прибуток	190	?	?	?	?	?	?	?	?	?	?
збиток (-)	195	?	?	?	?	?	?	?	?	?	?
Надзвичайні:											
доходи	200										
витрати	205	1,7									
Податки з надзвичайного прибутку	210										
Чистий:											
прибуток	220	?	?	?	?	?	?	?	?	?	?
збиток (-)	225	?	?	?	?	?	?	?	?	?	?
II ЕЛЕМЕНТИ ОПЕРАЦІЙНИХ ВИТРАТ ТА ІНША ІНФОРМАЦІЯ											
Матеріальні затратаи	230	847,8	2107,5	678,2	1565,9	508,7	1117,0	1602,3	4151,8	305,2	813,5
Витрати на оплату праці	240	626,0	922,5	500,8	685,4	375,6	488,9	1183,1	1817,3	225,4	356,1
Відрахування на соціальні заходи	250	235,0	345,9	188,0	257,0	141,0	183,3	444,2	681,4	84,6	133,5
Амортизація	260	472,7	451,1	378,2	335,2	283,6	239,1	893,4	888,7	170,2	174,1
Інші операційні витрати	270	914,4	1999,6	731,5	1485,7	548,6	1059,8	1728,2	3939,2	329,2	771,8
Разом	280	?	?	?	?	?	?	?	?	?	?
Середньорічна кількість простих акцій	300	13558612	13558612	10846890	10074049	8135167	7186064	25625777	26710466	4881100	5233624
Номинальна вартість однієї акції	грн	0,25	0,25	0,01	0,01	0,45	0,45	0,25	0,25	0,10	0,10
Ринкова вартість однієї акції	грн	1,00	1,50	0,90	1,10	0,95	0,75	0,65	0,60	0,90	0,35

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1 Базилінська О. Я. Фінансовий аналіз: теорія та практика: навч. посіб. Київ : Центр учбової літератури, 2009. 328 с.

2 Білик М. Д., Павловські О. В., Притуляк Н. М., Невмержицька Н. Ю. Фінансовий аналіз: навч. посіб. Київ : КНЕУ, 2005. 592 с.

3 Брігхем Є. Основи фінансового менеджменту: пер. з англ. Київ : Молодь, 1997. 1000 с.

4 Дєєва Н. М., Дедіков О. І. Фінансовий аналіз: навч. посіб. Київ : Центр учбової літератури, 2007. 328 с.

5 Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні: Закон України від 01.01.2000. № 996-XIV. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/996-14>.

6 Ізмайлова К. В. Сучасні технології фінансового аналізу: навч. посіб. Київ : МАУП, 2003. 148 с.

7 Ізмайлова К. В. Фінансовий аналіз: навч. посіб. Київ : МАУП, 2000. 152 с.

8 Івахненко В. М. Курс економічного аналізу: навч. посіб. Київ: Знання, 2008. 261 с.

9 Коваленко Л. О. Ремньова Л. М. Фінансовий менеджмент : навч. посіб. Вид. 3-тє, випр. і допов. Київ : Знання, 2008. 483 с.

10 Крамаренко Г. О. Фінансовий аналіз та планування: підручник. Київ : Центр учбової літератури, 2008. 392 с.

11 Методичні рекомендації з перевірки порівнянності показників фінансової звітності: наказ Міністерства фінансів України від 11 квітня 2013 р. № 476. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v1524201-08> (дата звернення 10.06.2020).

12 Методичні рекомендації щодо виявлення ознак неплатоспроможності підприємства та ознак дій з приховування

банкрутства, фіктивного банкрутства чи доведення до банкрутства: наказ Міністерства економіки України від 19 січня 2006 р. № 14 (у редакції наказу Міністерства економіки України від 26 жовтня 2010 р. № 1361). URL: <http://www.me.gov.ua/Documents/Detail?lang=uk-UA&id=111503bd-ca7f4dee-b07c-c66c2aa28e03&title> (дата звернення 10.06.2020).

13 Методичні рекомендації щодо заповнення форм фінансової звітності: наказ Міністерства фінансів України від 28 березня 2013 р. № 433. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0433201-13/sp:max100> (дата звернення 10.06.2020).

14 Моделі і методи прийняття рішень в аналізі та аудиті: навч. посіб. / за ред. Ф. Ф. Бутинця, М. М. Шигун. Житомир: ЖДТУ, 2004. 352 с.

15 Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності»: наказ Міністерства фінансів України від 07 лютого 2013 р. № 73. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13> (дата звернення 10.06.2020).

16 Податковий кодекс України. URL: <http://www.profiwins.com.ua/uk/legislation/kodeks/1349.html>.

17 Савицька Г. В. Економічний аналіз діяльності підприємства: навч. посіб. Київ :Знання, 2004. 654 с.

18 Селіверстова Л. С., Скрипник О. В. Фінансовий аналіз: навч.-метод. посіб. / за ред. С. М. Безрутченка. Київ: Центр учбової літератури, 2012. 274 с.

19 Тарасенко Н. В. Економічний аналіз: навч. посіб. Вид. 4-те доп. перер. Львів: «Новий Світ-2000», 2008. 344 с.

20 Терещенко О. О. Антикризове фінансове управління на підприємстві : монографія. Київ : КНЕУ, 2004. 259 с.

21 Терещенко О. О. Фінансова діяльність суб'єктів господарювання: навч. посіб. Київ : КНЕУ, 2003. 554 с.

22 Терещенко О. О. Фінансова санація та банкрутство підприємств: навч. посіб. Київ : КНЕУ, 2000. 412 с.

23 Тютюнник Ю. М. Фінансовий аналіз: навч. посіб. Київ : Знання, 2012. 815 с.

24 Уолт, Кяран. Ключові фінансові показники. Аналіз та управління розвитком підприємства: пер. з англ. Київ: Всеувиито; Наук. думка, 2001. 367 с. (Сер. «Усе про менеджмент»).

25 Фаріон І. Д., Перезовова І. В. Організація обліку, контролю й аналізу: навч. посіб. / за ред. І. Д. Фаріона. Тернопіль: Економічна думка, 2004. 487с.

26 Фінансовий аналіз: навч. посіб. / С. Я. Салига, Н. В. Дацій, С. О. Корецька, Н. В. Нестеренко. Київ: ЦНЛ, 2006. 210 с.

27 Фролова Т. О. Фінансовий аналіз: навч.-метод. посіб. для самостійного вивчення і практичних завдань. Київ : Вид-во Європ. ун-ту, 2005. 253 с.

28 Цал-Цалко Ю. С. Фінансовий аналіз: підручник. К.: Цетр учбової літератури, 2008. 566 с.

29 Шиян Д. В., Строченко Н. І. Фінансовий аналіз: навч. посіб. Київ : Вид-во А.С.К., 2003. 240 с. (Університетська бібліотека).

30 Шморгун Н. П., Головка І. В. Фінансовий аналіз: навч. посіб. Київ : ЦНЛ, 2006. 528 с.

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ ТА ЗАВДАННЯ
до практичних занять та самостійної роботи

з дисципліни
«ФІНАНСОВИЙ АНАЛІЗ»

Відповідальний за випуск Кірдіна О. Г.

Підписано до друку 22.04.2024 р.
Умовн. друк. арк. 3,0. Тираж . Замовлення № .
Видавець та виготовлювач Український державний університет залізничного
транспорту,
61050, Харків-50, майдан Фейєрбаха,7.
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК № 6100 від 21.03.2018 р.